

Premislek o minulem soočenju kandidatov na temo tretje razvoje osi

V predvolivnem času, ki se hvala bogu kmalu izteče in nas potencialni »predstavniki ljudstva« v parlamentu ne bodo več z vseh strani posiljevali s slinastimi in že stokrat prežvečenimi obljubam in izjavami, je bilo velikokrat slišati prav tako že oguljen izraz »razvoj«, v vseh njegovih oblikah. Tudi, in še posebej, pri kandidatih, ki nagovarjajo volivce in volivke na Koroškem. RAZVOJ.

Recimo mu kar Upanje. Vsaj tako je namreč Razvoj pred malo več kot petdesetimi leti začel svojo udarno pot (čeprav je realno obstajal že prej) – kot Upanje za ljudi v tretjem svetu (podobno kot je prej Upanje predstavljal socializem za proletarce), ki so ga zasejali in tudi posejali, pravi Latouche, belci, preden so odšli iz držav, ki so jih pred tem surovo kolonizirali. In tudi sveži voditelji novih neodvisnih držav so svojim ljudstvom razvoj predstavljali kot rešitev za vse njihove težave. Še danes radi govorimo o razvitem in nerazvitem svetu. O razvitih in nerazvitih predelih posameznih držav (Vam je to kaj znano?).

Prvič naj bi izraz »nerazvito območje« dvajsetega januarja leta 1949 v svojem govoru uporabil ameriški predsednik Truman, ko je tako označil večji del sveta na južni polobli. (Aha, pa le ni tako samoumeven, tale »razvoj«, kot se zdi?) In tako so, hočeš ali nočeš, vsa ljudstva sveta morala iti po isti poti, proti istemu cilju: Razvoju. Slednjega naj bi posebno blaginja, ki naj bi jo dosegli s povečano produktivnostjo. In veliki bodo pomagali majhnim. Večja in bogatejša (morda kar najlepša) mesta manjšim, zaostalejšim. (Strokovno rečeno, gre za paternalistični koncept razvoja.)

Prej omenjen francoski filozof Serge Latouche, čigar misli iz knjige Preživeti razvoj povzemam in želim tu pa tam vplesti v tale premislek (ki se mi je porodil [med torkovim predvolivnim soočenjem v Knjižnici Ksaverja Meška](#)

, kjer je beseda razvoj često priletavala iz ust nadebudnih govorcev; a o tem kasneje), tako trdi, da je bil projekt razvoj celo edino, zaradi česar so bile elite na oblasti legitimne.

Kot vemo, je že po štirih desetletjih začetnega navdušenja nad konceptom razvoja vse skupaj trčilo na zelo trda realna tla. Gospodarska rast se je porazdelila po Severu, drobtinice so ostale Jugu, bogastvo med regijami in posamezniki se je vedno bolj polariziralo. Zato se tudi na teh »nerazvitih področjih« ne govori več o razvoju kot takem, temveč o varčevalnih ukrepih, ki jih nalaga Mednarodni denarni sklad, da bi znova dosegli solventnost držav, ki so se zadolžile zaradi iluzornih razvojnih projektov oz. na kratko: v imenu Razvoja.

V letih, ki so sledila, je bilo videti, da je (liberalna) globalizacija pahnila razvoj in razvojniško doktrino na Jugu in na Severu v »smrt«, vendar pa oba vztrajata tako v prevladujoči kot v »antiglobalistični« miselnosti. Mreža Gobenet se je tako na pobudo Filipinca Nicanorja Perlasa med prvimi zavzela za trajnostni razvoj, ki ga danes vse več ljudi vidi kot univerzalno zdravilo za naš planet. (Upam, da vsaj večina bralcev ve, kaj »obljublja« omenjeni koncept, saj se v podrobnosti tu žal ne bom spuščala.) V svoje programe pa ga, tudi če dejansko delujejo ali so delovali povsem v nasprotno smer, veselo vpletajo tudi naši politiki v bitki za nabiranje glasov. Jah, modne zapovedi niso k'r t'k.

No, upam, da mi bo počasi uspelo pokazati kam pes taco moli. Več piscev poudarja, med njimi tudi Latouche, da moramo ločiti mitično razumevanje razvoja od razvoja kot zgodovinske

realnosti. Na kratko je razvoj kot mit opredeljen kot uresničitev želja in prizadevanj vseh in vsakogar ne glede na zgodovinski, ekonomski, družbeni in kulturni kontekst. V poročilu komisije za jug Afrike iz leta 1990 je tako mitično razvoj opredeljen kot proces, ki ljudem omogoča, da razvijajo osebnost, da zaupajo sami vase in da živijo dostojno in uspešno življenje. Podobno je razvoj definirala tudi katoliška cerkev. Verjetno ni potrebno posebej razlagati, da takšnega razvoja (žal) pač nikjer nikoli ni bilo.

Kaj pa realnost? Implicitna ali eksplicitna, pravi Latouche, vsebina razvoja, ne glede na to kateri pridevnik prilepimo nanj, je vselej gospodarska rast, akumulacija kapitala z vsemi znanimi pozitivnimi in negativnimi učinki: z neusmiljeno konkurenco, brezmejnimi povečevanjem neenakosti in ropanjem narave brez zadržkov. Vrednote, na katerih sloni, kot so napredek, univerzalizem, izmerljiva racionalnost, obvladovanje narave, pa so povezane zgolj z zgodovino kapitalističnega Zahoda, saj v drugih družbah niso (bile) tako pomembne.

Ste vedeli, da v številnih družbah sploh niso poznali koncepta razvoja, preden so prišli v stik z Zahodom? Antropologi tako navajajo različne izraze, s katerimi so predvsem afriška ljudstva opisovala nekaj, čemur mi pravimo razvoj, nasploh pa prevod izraza razvoj skorajda ni bil mogoč, saj kot tak niti ni obstajal v njihovem imaginariju; Gilbert Rist pravi, da to pomeni preprosto to, da niso verjeli, da bi bila njihova reprodukcija odvisna od stalne akumulacije znanj in dobrin, zaradi katerih naj bi bila prihodnost boljša od preteklosti. Bubiji v Gvineji so npr. uporabljali izraz, ki pomeni hkrati rasti in umreti, Kamerunci so o razvoju govorili kot o sanjah belcev, v jeziku quechua pa so idejo razvoja skušali prevesti kot lepo delati za naslednji sončni vzhod.

Omeniti velja, da je tudi dožemanje časa pri določenih nezahodnih ljudstvih drugačno od nam poznane, saj ni usmerjeno v prihodnost, temveč izrazito v preteklost. Pripadniki ljudstva Sara v Čadu naj bi bili mnenja, da je to kar je za njihovimi očmi in česar ne morejo videti, prihodnost, preteklost pa je pred njimi, saj jo poznajo. Smiselno, kajne? Da o razhajanju o tem ali narava obvladuje človeka, kot verjamejo številne animistične družbe ali obratno, kot smo prepričani mi, ko (v imenu Razvoja, kakopak) uničujemo svoje bivalno okolje, ne govorim.

Čemu torej danes pravimo razvoj? Nobeden od politikov nam namreč ne pove, kaj nam želi »prodati« pod tem pojmom. Pri tem je zanimivo, da nam je sam izraz postal tako samoumeven, da tega mačka v žaklju tudi sami brez pomislekov kupimo. In kako trmasto se Razvoj oklepa izrazov kot so vsesplošna blaginja, zadovoljstvo, sreča, boljše življenje ..., čeprav v resnici z njimi nima (nujno) kakšne tesnejše zveze. (Vsaj za veliko večino navadnih smrtnikov žal ne.) Gotovo ste že slišali, da »Korošci zaostajamo v razvoju za ostalimi pokrajinami v Sloveniji«. Ali pa da, »Korošci za nujen (!) razvoj nujno (!) potrebujemo hitro cesto« oziroma raje ji recimo kar tretja razvojna os. Korošci smo v imenu Razvoja, namreč pripravljeni storiti vse. In za vsako ceno. Hitra cesta nas bo rešila in popeljala Razvoju naproti.

Hecno, ampak tudi civilna iniciativa za Koroško ni pozabila vplesti pridevnika »razvojna« v svoje ime. CIRK – Civilna iniciativa za razvoj Koroške, pobudnica torkovega soočenja kandidatov slovenjgraškega volilnega okraja se je celo že sama nekoliko poigrala z besedo razvoj in v svojem manifestu predlagala, da se Tretja razvojna os preimenuje v Razvojno tretjo os. Prav to je tudi mene spodbudilo k razmišljanju, skozi katerega se prebijate. Škoda le, da se je soočenje prelevilo v samopromoviranje kandidatov in da je bilo besedico razvoj sicer slišati zelo pogosto, a žal le kot obrabljeno in prežvečeno frazo, ki je zgolj sama sebi namen.

*Dodatno branje [v temle članku](#) .